

LÄRARHANDLEDNING

Marina Abramović The Cleaner

Handledningen
riktar sig i första hand
till lärare i åk 7–9 och
gymnasiet.

MODERNA MUSEET

LÄRARHANDLEDNING

MODERNA MUSEETS lärarhandledningar formuleras med grundskolans och gymnasieskolans läroplaner och kursplaner i åtanke. Lärarhandledningarna är utformade som stöd inför ett besök på Moderna Museet och kan också användas för att arbeta vidare med utställningen efter museibesöket. Tanken är att ge en grundläggande förståelse för den aktuella utställningen samt ge förslag på övningar och diskussionsfrågor.

I skolans läroplaner står bland annat att varje elev ska få utveckla sina möjligheter att kommunicera genom att samtala, läsa och skriva och att skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt uppmuntra dem att pröva egna idéer och lösa problem. Både de intellektuella och de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna ska uppmärksammas i skolarbetet.

I denna lärarhandledning till *Marina Abramović – The Cleaner* finns flera olika uppgifter och diskussionsfrågor som passar bland annat ämnena bild, samhällskunskap och svenska.

Mejla gärna synpunkter till Ylva Hillström,
intendent och ansvarig för denna lärarhandledning:
y.hillstrom@modernamuseet.se

Utställningen är organiserad av Moderna Museet.
Curator är Lena Essling
Omslag: *The Cleaner*

© Marina Abramović / Bildupphovsrätt 2017. Foto: © Marco Anelli 2010

VÄLKOMNA TILL MODERNA MUSEET!

FÖR ATT BESÖKET SKA BLI SÅ BRA SOM MÖJLIGT, TÄNK PÅ FÖLJANDE:

ANSVAR FÖR GRUPPEN

Läraren ansvarar för klassen under besöket i museet. Vi rekommenderar att elevgrupper t o m högstadiet går tillsammans med lärare.

LÅSBARA SKÅP

Kläder och väskor kan förvaras i de låsbara skåpen som finns bakom Butiken. För att kunna låsa skåpen behövs en femkrona, som sedan kommer i retur.

SKOLMATERIAL

Fråga gärna museivårdarna om vägledning. Det finns skrivplattor att låna. Använd inte väggar eller skulptursocklar som skrivunderlag eftersom det blir märken. Använd endast blyertspennor i utställningssalarna om eleverna behöver teckna eller anteckna.

VAR FÖRSIKTIG I SALARNA

Eftersom det är lätt att stöta till konstverk i salarna ska ryggsäckar, större väskor, paraplyer etc. lämnas i garderoben eller i förvaringsboxarna. För att inte riskera spill på konstverk får man inte dricka eller äta i salarna eller i korridoren utanför. Rör er lugnt i salarna. Visa hänsyn till pågående visningar. Grupper under ledning av Moderna Museets personal har företräde i utställningssalarna. Använd gärna de hopfällbara svarta pallarna som finns i museet men bär dem försiktigt så konsten omkring inte skadas. Kom ihåg att sätta tillbaka pallen på ställningen.

VARFÖR FÅR MAN INTE RÖRA KONSTEN?

Det är inte tillåtet att röra vid konstverken. Att försiktigt ta på något verk innebär stora skador genom att saltet och fett på fingrarna alltid orsakar märken på alla material. Museets uppdrag är att bevara konstverken för kommande generationer av museibesökare.

VAR KAN VI ÄTA MATSÄCK?

Matsäcksplats finns vid entrén på sjösidan (plan 1). Kom ihåg att lämna platsen i gott skick. Ingen förtäring i salarna.

FOTOGRAFERING

Det är tillåtet att fotografera i utställningssalarna. Blixt eller stativ får inte användas.

MUSEIVÄRDAR

Under ert besök på Moderna Museet kommer ni att träffa museivårdar i informationsdisken eller i utställningarna. Vänd er gärna till dem om ni har frågor om konstverk, utställningar, program eller vill lämna tips och synpunkter.

INTRODUKTION

Marina Abramović (1946) är en föregångare inom performancekonsten. Hon arbetar i skärningspunkten mellan scenkonst och bildkonst, med kropp och tid som sina material. Sedan 1970-talets början har hon förändrat och synliggjort en konstform som handlar om här och nu – om energier mellan människor snarare än om fysiska konstföremål. Samtidigt är scenografier, färger, symboler och redskap viktiga ingångar i hennes framställningar. Den här utställningen presenterar konstnärskapet från tiden på konstskola fram till idag, och innefattar verk från 1975–1988 skapade tillsammans med Abramovićs dåvarande partner, den tyske konstnären Ulay (f 1943). Uppväxten i Belgrad, forna Jugoslavien, präglades starkt av religion och revolution. Marina Abramović fostrades av sin ortodoxt kristna mormor och av föräldrar som varit partisaner under Tito. Hennes verk sätter andlighet i centrum utan religiösa förtecken, och utforskar makt och hierarkier utan att bli uttalat politiska. De kräver ibland av oss att vi släpper taget om vår tidsuppfattning eller idén om ett eget jag. Publikens medverkan är central, som i performanceverket *512 Hours*, som inleder utställningen.

TIDIGA VERK

På konstskolan arbetade Marina Abramović med ett måleri där hon maniskt upprepade motiv som våldsamma bilolyckor eller abstrakta studier av moln. Samtidigt sökte hon andra uttrycksformer och inspirerades av idéer som ifrågasatte en konventionell konstsyn. Vid den här tiden började radikala röster hävda att bara konstnären definierar vad konst kan vara – att det är idén som gör verket. SKC – *Studentski Kulturni Centar* blev en fristad, ett kulturhus öppnat av Tito 1968 där den unga konceptkonsten tilläts experimentera.

Ett tidigt instruktionsverk av Abramović, *Connect the Stars*, distribuerades på en flyer i Zagreb. Skisser för det orealiserade *Sky Project* visar diagram som skulle samordna fjorton flygplan i förhållande till horisonten och solen. Samtidigt som verken upplöser fysisk form och omsätts i sinnesupplevelser kan de vara monumentala i sitt sätt att göra anspråk på en plats eller rymd. I ljudmiljöer laddar hon platser med nya förutsättningar – verk med undertoner av frihetslängtan. Flera tidiga målningar och idéskisser visas här för första gången.

Freeing the Horizon, 1971

© Marina Abramović / Bildupphovsrätt 2017

PERFORMANCE

Som ung i Jugoslavien fick Marina Abramović impulser också från internationella konstnärskap, som Chris Burden (1946–2015), Vito Acconci (f 1940) och Wieneraktionisterna. I både öst och väst använde sig *body art*-konstnärer av nakenhet och chockverkan. Skillnaden ligger i sammanhanget – att uppträda anarkistiskt innebär en politisk handling i ett system med övervakning.

När Abramović fann performancekonsten lämnade hon andra konstformer. Hon utsatte sig för risk eller smärta för att öppna sina sinnen – konstnären som schaman. Redan i sina tidigaste verk, som *Lips of Thomas* och *Rhythm 0*, arbetar hon med utvalda föremål och bestämda villkor som liknar ramverket för ett martyrium. Symboler som den kommunistiska stjärnan återkommer, ibland vänd till ett ockult pentagram, som i *Rhythm 5*.

Freeing the Voice, *Freeing the Memory* och *Freeing the Body* utgör tillsammans en övergångsrit, där Abramović ”driver ut” sin bakgrund inför uppbrottet från Belgrad 1975.

Rhythm 5, 1974

© Marina Abramović / Bildupphovsrätt 2017. Foto: © Nebojsa Cankovic

Rhythm 10, 1973

© Marina Abramović / Bildupphovsrätt 2017

KONST SOM LIV

I en större idé om att upplösa gränserna mellan finkultur och subkultur under 1970-talet fanns idealet att låta liv och konst bli ett. Sällan gjordes det så genomgripande som i samarbetet mellan Marina Abramović och den tyske konstnären Ulay (Frank Uwe Laysiepen, f 1943). Deras möte i Amsterdam var början på ett liv tillsammans som i sig blev ett pågående verk.

Abramović och Ulay beskrev sig själva som en organism. De delade en extrem uthållighet och en konstnärlig vision att driva sig till det allra yttersta, med kropp, tid och ljud som sina material. Serien *Relation* smälter samman till ett enda projekt om dualitet och symbios, i verk där de två andas, slår, skriker, kolliderar. De var noggranna med att dokumentera sina verk, också för att nå en publik utanför den snäva konstvärlden. Mellan framträdanden på utställningar och festivaler levde Abramović och Ulay ett nomadiskt liv på resa med sin skåpbil runt om i Europa, i ständig rörelse i enlighet med sitt gemensamma manifest: *Art Vital*

AAA-AAA, 1978

EXPERIMENT

Under 1980-talet blev en form av upptäcktsresande en viktig del av Abramovičs och Ulays arbete. De fördjupade sin kunskap om meditation i dialog med tibetanska munkar, sufier och australiska urinvånare. Efterhand utvecklade de en teknik för att sitta i många timmar, som i serien *Nightsea Crossing*. De experimenterade med hypnos och alkemiska material som guld och bergkristall, eller klädde sig i färger hämtade ur den vediska skalan. Från 1970-talets anarkism och fysiska utsatthet till 1980-talets intresse för rörlighet mellan roller och kulturella identiteter.

Platsen blev ofta både scen och medverkande, som i deras sista gemensamma performance, *The Lovers*. Kinesiska muren är en 5000 kilometer lång gränsmur, och under den rör sig enligt folktron gigantiska drakar. Abramovič och Ulay vandrade ensamma från varsin ände för att mötas halvvägs på muren och skiljas där. Deras sista skulpturala verk är *The Sun and the Moon* – tvillingkäril som inte längre kan kommunicera med varandra.

The Lovers, 1988

©Marina Abramović/Ulay/Bildupphovsrätt 2017

BALKAN

Under 1990-talets förödande konflikter på Balkan vände Marina Abramović blicken mot sin egen bakgrund. Hon bjöds in för att representera Serbien och Montenegro i den jugoslaviska paviljongen på Venedigbiennalen 1997, men bröt samarbetet på grund av konflikter kring sitt ämne. Hon erbjöds då ett rum i utställningens internationella del där hon utförde verket *Balkan Baroque*. Vitklädd, sittande på en stor hög av djurben, skrubbar hon lönlöst benen rena från smuts och blod. Verket väckte stor uppmärksamhet, besökare ryggade tillbaka inför den makabra scenen och stanken av ruttnande kött. Hon tilldelades Guldlejonet för verket.

Två år tidigare tillkom videoverket *Cleaning the Mirror*. I enkel arbetsdräkt sitter Abramović med ett människoskelett i knät och rengör det varsamt men noggrant. Vid sidan en hink och en borste. Skelettet blir aldrig rent, hon själv allt smutsigare.

Balkan Baroque 1997

ENERGI

Marina Abramović fortsatte forskningen, nu främst i Brasilien och bortre Asien. Hon vidareutvecklade intresset för meditation och transcendens i de så kallade *Transitory Objects* – föremål att brukas av människor eller andar, gjorda i material med särskild laddning. Ett exempel är *Shoes for Departure*, huggna ur ametist. De här objekten är aldrig tänkta som skulpturer utan snarare som farkoster för inre resor; redskap, som kan utelämnas när man funnit sin egen väg. Hon fortsatte också att göra performanceverk direkt för kameran, som *Waiting for an Idea*, *Stromboli* eller *Portrait with Golden Mask*.

Efter en period då Abramović arbetade med självbiografiska teateruppsättningar och relationella projekt som det japanska *Dream House*, testade hon både sig själv och publiken då hon återgick till live performance. I *The House with the Ocean View* prövar hon en isolerad tillvaro under tolv dagar av tystnad och fasta, helt exponerad inför publiken. Från sin plats i de tre enkelt inredda båsarna, med kläder inspirerade av den ryske konstruktivisterna Alexandr Rodtjenko (1891-1956), utvecklar hon en språklös kanal till åskådarna som ger henne den kraft arbete kräver.

The House with The Ocean View, 2002

© Marina Abramović / Bildupphovs rätt 2017. Foto: Attilio Maranzano

Shoes for Departure 1991

© Marina Abramović / Bildupphovs rätt 2017. Foto: Heini Schneebeil

NÄRVARO

De föremål, skisser, fotografier och nedtecknade reflektioner som visas i arkivskåp, utgör ett nav i utställningen: *Private Archaeology*. Detta är konstnärens minnesbank över sitt arbete och olika källor.

Verket *The Artist is Present* på Museum of Modern Art i New York är redan en klassiker inom performancekonsten. Under utställningsperiodens tre månader, varje dag under museets öppettider och utan att någon gång lämna sin plats, sitter Marina Abramović för att möta blicken hos varje ny besökare som placerar sig mitt emot henne. Det ömsesidiga mötet som hon under några år utvecklade tillsammans med Ulay provas här i en betydligt större skala gentemot en oändlig ström av människor, och över en längre tid. Med denna performance sprängdes också vallarna för räckvidden i Abramovićs verk, som hittills hade begränsat sig till konstvärlden.

The Artist is Present, 2010

© Marina Abramović / Bildupphovsrätt 2017. Foto: © Marco Anelli

MEDVERKAN

I *512 Hours* på Serpentine Gallery i London väljer Marina Abramović att lämna sin centrala position och istället medverka som en av många deltagare och ledsagare, för att öppna upp traditionellt låsta positioner mellan konstnär, publik och institution. Tanken är att gemensamt skapa förutsättningar för ett kollektivt verk som bygger på förtroende, och för mötet med sig själv. Delvis som en utveckling av den tyske konceptkonstnären Joseph Beuys (1921–1986) idéer om ”social skulptur”, där konstnären skapar en struktur för deltagarna att gemensamt alstra energi och förändra samhället.

Man utgår från den så kallade Metodens övningar och material: tälotsångar, hörselkåpor, färgfält, ögonbindlar. *512 Hours* kan ses som del i en serie av öppna, publika performanceverk som här dras till sin spets. I de senare publika verken närvarar också en dokumenterande kamera. Fokus skiftar alltmer från Abramović till de medverkande och arbetet med att konfrontera sig själv, som kan bevittnas av alla deltagare. Här finns flera likheter med teatern, som annars ofta beskrivs som motsatsen till performance.

METOD

Marina Abramović har grundat MAI – Marina Abramović Institute – för att säkerställa sitt eget konstnärliga arv och skapa en plattform för uthållighets- och tidskrävande performanceverk. Institutet verkar för att utveckla och bevara denna konstform, i egna utställningsprojekt och genom dokumentation. För att hålla egna och andras performanceverk levande, har Abramović arbetat fram former för hur de kan återuppföras av andra konstnärer, så kallad *reperformance*.

Under decennier av undervisning på konsthögskolor, har hon utvecklat en rad övningar som finlipats till den så kallade Abramović-metoden. Övningarna fokuserar på uthållighet, omvärdering av tidsuppfattning och beredskap att släppa föreställningar om sina egna förmågor och värderingar för att ge sig hän i fysiskt och mentalt krävande verk. *Cleaning the House* kallar Marina Abramović den särskilda workshop hon skapat för att träna och medvetandegöra performancekonstnärer som får förtroendet att återuppföra hennes verk.

BIOGRAFI

1946

Marina Abramović föds 30 november i Belgrad i forna Jugoslavien. Familjen är välbeställd och föräldrarna politiskt aktiva. Vojo och Danica Abramović som varit partisaner under andra världskriget fortsätter därefter sitt engagemang i general Titos kommunistiska parti. För sina krigsinsatser belönas de med höga positioner i den offentliga sektorn, fadern arbetar inom säkerhetstjänsten och modern blir överintendent för Museum of Art and the Revolution i Belgrad. Medan föräldrarna gör politisk karriär lever Marina sina första levnadsår hos mormodern, Milica Rosic, som är en hängiven anhängare av den ortodoxa kyrkan. Marinas tidigaste barn-dom präglas starkt av hennes tro.

1952—1958

Flyttar vid sex års ålder till föräldrarna när brodern Velimir föds. Syskonens uppfostran blir främst Danicas ansvar, fadern är ofta frånvarande. Tiden i föräldrahemmet under moderns strikta överinseende upplevs som hård och närmast känslolokall. Från tidig ålder uppmuntras Marina att uttrycka sig kreativt genom teckning och måleri, och tolv år gammal får hon en ateljé i hemmet.

1965—1970

Studerar vid Academy of Fine Arts i Belgrad. Under perioden blir hennes tidigare figurativa uttryck allt mer abstrakt. Börjar avbilda moln, och motivet återkommer i ständigt nya former i flera verk från skolåren.

1970—1973

Arts i Zagreb. Slutar så småningom helt att måla och teckna. Tillbringar mycket tid på SKC – *Studentski Kulturni Centar*, ett kulturcenter i Belgrad grundat av Tito. Experimenterar med ljud och performance.

1971

Gifter sig med konceptkonstnären Neša Paripović. Bor fortfarande kvar hos sina föräldrar, med stränga utgångsförbud efter klockan tio på kvällen.

1973

Träffar konstnären Joseph Beuys, vars happe-nings gör stort intryck och blir viktiga influenser i det fortsatta arbetet. Samma år uppför hon performanceverket *Rhythm 10*, som är det första av fem ur performance-serien *The Rhythm Series*, där hon undersöker kroppens och medvetandets gränser.

1975

Reser till Amsterdam för att delta i en internationell sammankomst för performancekonstnärer och träffar den tyske konstnären Ulay (Uwe Laysiepen). Återvänder till Belgrad med intentionen att göra upp med sin identitet och sitt förflutna i en serie performanceverk – *Freeing the Voice*, *Freeing the Memory* och *Freeing the Body*.

1976

Skiljer sig från Paripović och flyttar till Ulay i Amsterdam.

1977—1979

Abramović och Ulay skapar en rad verk med den övergripande titeln *Relation Works*. De skriver manifestet *Art Vital* som blir riktlinjen för deras fortsatta konstnärliga praktik. De beslutar att ständigt befinna sig på resande fot, och följande tre år bor och arbetar de i en van medan de färdas i Europa.

1980—1981

Skaffar en lägenhet i Amsterdam och får en central roll i stadens konstliv. Reser till Australien och Stora Victoriaöknen, där de i nio månader lever med Pintubi-stammen. Influerade av aboriginska kulturen utformar de performanceverket *Nightsea Crossing*.

1982

För att praktisera meditationstekniken Vipassana reser Abramović och Ulay till Indien, där de träffar Dalai Lama.

1986

Gör sin första resa till Kina. Alltsedan färden till den australiska öknen 1980 har de arbetat på en idé om en performance-vandring längs kinesiska muren. De söker stöd från kinesiska myndigheter, men ansökan nekas.

1988

Efter årslånga förberedelser påbörjas vandringen längs kinesiska muren för verket *The Lovers*. Abramović går från Shanhaipasset vid murens östra ände. Från murens västra del, nära Gobiöknen, rör sig Ulay i motsatt riktning. Efter nittio dagars förflyttning möts de. Återföreningen markerar ett definitivt slut på en kärleksrelation, liksom ett tolv år långt konstnärligt samarbete.

1989

Abramović nya enskilda arbeten är en serie interaktiva objekt, så kallade *Transitory Objects*, influerade av geologi såväl som kinesisk och tibetansk medicin

1992—1993

Blir professor vid Hochschule für Bildende Künste i Hamburg. Tilldelas ett stipendium som innefattar en lägenhet och ateljé i Berlin samt en utställning på Neue Nationalgalerie. Arbetar med den självbiografiska teaterpjäsen *Biography*.

1997

Blir inbjuden att representera Serbien och Montenegro i Jugoslaviska paviljongen på Venedigbiennalen, men avbryter samarbetet efter en konflikt med den montenegrinska kulturministern. Performanceverket *Balkan Baroque* visas istället i den italienska paviljongen, där det väcker stor uppmärksamhet. Möter konstnären Paolo Cannevari, och inleder en kärleksrelation.

1998

Blir professor vid Hochschule für Bildende Künste Braunschweig i Tyskland. Inför kommande performativa projekt arbetar hon med workshopen *Cleaning the House*, en serie övningar i koncentration och medveten närvaro och en rening av kropp och sinne.

2000

Fadern Vojin Abramović dör. Året därpå produceras videoverket *Hero*, som tillägnas honom.

2002

Abramović och Cannevari flyttar till New York. *The House with the Ocean View* på Sean Kelly Gallery. Inför besökarna tillbringar Abramović tolv dygn i strikt fasta, utförandes till synes enkla vardagssysslor.

2004

Utnämns till hedersdoktor av The Art Institute of Chicago.

2005

Seven Easy Pieces framförs på Solomon R. Guggenheim Museum i New York. Verket består av sju återuppföranden av performance av sex andra konstnärers verk, samt ett av Abramović egna verk.

2006

Gifter sig med Cannevari. Köper ett gods i Hudson som blir både privat boende och en mötesplats för performancekonst.

2007

Modern Danica Abramović dör i Belgrad.

2010

MoMA i New York presenterar den omfattande retrospektiva utställningen *The Artist is Present*. Instiftar MAI – Marina Abramović Institute, som ska verka tvärvetenskapligt för att bereda en teoretisk och praktisk plattform för performancekonst.

2014

Utställningen *512 Hours* presenteras på Serpentine Gallery i London. Projektet är en serie interaktiva övningar som utgår från konstnärens egen arbetsmetod där publiken medverkar.

UPPGIFTER OCH DISKUSSIONSFRÅGOR

PERFORMANCEKONST

Marina Abramović är en av de allra mest inflytelserika performancekonstnärerna. En performance uppförs ”live”, i realtid. Den utgörs helt enkelt av sitt görande och genomförande. Ofta dokumenteras performances, så att även personer som inte närvarade vid uppförandet kan ta del av innehållet. Ibland är kameran den enda publiken, dvs performansen utförs helt utan publik. I utställningssammanhang presenteras en performance oftast just genom fotografier eller film.

Ta reda på mer om hur performancekonsten genom att studera några olika verk av minst tre performancekonstnärer. *Redovisa* muntligt eller skriftligt.

Fundera ut ett eget performanceverk. Skriv ner en instruktion och illustrera för att tydliggöra. Antingen låter ni själva tankearbetet och presentationen av idén vara nog, eller så skapar ni även förutsättningar för att genomföra er performance. I så fall kan ni också dokumentera uppförandet med exempelvis en mobilkamera.

SYFTE: Att få kunskap om ett viktigt område i konstens historia. Att utveckla fantasin och lusten att skapa både språkligt och bildligt. Att öka förståelsen för hur bild och text kan förstärka varandra.

BILDANALYS

Betrakta Marina Abramovićs målning *Truck Accident (I)* från 1963

Gör en gemensam *bildanalys* utifrån nedanstående modell.

I en bildanalys är en saklig beskrivning av ett verk exempelvis innefattande:

- Vad ser du i bilden? (Människor, saker, miljöer, skeende)
- Komposition?
- Intressepunkt?

Konnotation i en bildanalys är en tolkning av konstverket:

- Vad tänker och känner du när du ser verket?
- Värderingar? (privat, gemensamt, kulturellt)
- Vad gör verket intressant/ointressant?

SYFTE: Att öva sig i att analysera bilder och utveckla förståelse för vissa ord och begrepp som kan användas för att samtala om bilder.

SERBIENS HISTORIA

Marina Abramović föddes 1946 i Belgrad i nuvarande Serbien. Båda hennes föräldrar var jugoslaviska partisaner under andra världskriget. I ett verk som *Balkan Baroque* från 1997 vänder Abramović blicken mot sin historia och mot konflikten på Balkan under 1990-talet

Ta reda på mer om vilken roll Jugoslaviens roll spelade i det andra världskriget, och hur den historien hänger ihop med kriget som under 1990-talet resulterade i nationalstaten Serbien.

Fundera över vilka källor ni använder er av vem som är avsändaren till dessa.

SYFTE: Att exempelvis ge en historisk referensram och en fördjupad förståelse för nutiden. Att kritiskt granska och värdera källor.

SKRIV EN NOVELL

Ett tidigt verk av Marina Abramović består i en skriven instruktion i punktform. Den lyder så här, på originalspråket:

1. Connect the stars and planets by pencil.
2. Describe your adventures in cosmos?

Låt instruktionen bli utgångspunkt för en novell, där fantasin får fritt spelrum.

SYFTE: Att utveckla fantasin och lusten att skapa. Att kritiskt granska och värdera källor.

MEDVETEN NÄRVARO

Utanför utställningsrummet på Moderna Museet står ett bord uppställt. På bordet ligger ris och linser. Alla besökare välkomnas att slå sig ner vid bordet och under en tid räkna en hög med ris eller linser. Den här övningen är en del av den så kallade Abramović Method, som syftar till att skapa förutsättningar för medveten närvaro. Övningen går också utmärkt att göra i klassrummet. Det enda som behövs är ett paket ris och ett paket med exempelvis belugalinser.

COUNTING THE RICE — INSTRUKTION AV MARINA ABRAMOVIĆ

Vi lever i en svår tid där tiden blir mer och mer värd eftersom vi får allt mindre av den. Av den anledningen skulle jag vilja ge publiken en möjlighet att uppleva och reflektera över tomhet, tid, rymd, ljus och intet. Jag hoppas att deltagarna genom denna erfarenhet kommer att nå kontakt med sig själva och med nuet – det flyktiga ögonblick som är här och nu.

Uppgift:

Dela upp ris och linser
Räkna dem var för sig

SYFTE: Att öva sin koncentrationsförmåga och låta sinnet komma till ro kan vara till glädje och nytta i många sammanhang, inte minst i skolarbetet.

